

Advies 2026

Advies betreffende niet-erkende assistentiehonden in België

Inhoudstafel

1	Doel	4
2	Inleiding	4
3	Overzicht aanbevelingen	5
4	Wettelijk kader toegangsrecht en erkenning	5
4.1	Wat is een assistentiehond?	5
4.1.1.1	Aantal werkende én erkende assistentiehonden in België	7
4.2	Hoe herken je anno 2026 een assistentiehond in België?	7
4.3	Wetgeving inzake toegangsrecht	8
4.4	Europese normen voor assistentiehonden	8
4.5	Erkenning van assistentiehonden in België.....	8
4.5.1	Vlaanderen	9
4.5.2	Wallonië	10
4.5.3	Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	10
4.5.4	Duitstalige Gemeenschap.....	11
5	Problematiek van niet-erkende assistentiehonden	11
5.1.1	Nep-assistentiehonden	13
5.1.2	Emotionele ondersteuningsdieren.....	13
6	Impact op personen met een handicap	14
6.1	Onvoldoende rechtszekerheid	14
6.2	Misbruik van personen met een handicap	15
6.3	Toegangsrecht onder druk.....	16
6.4	Risico's op vlak van veiligheid en hygiëne.....	16
7	Aanbevelingen	17
7.1	Versterking van regelgeving rond registratie en identificatie	17
7.2	Sensibiliseren en informeren	18
	Sensibiliseer/informeer	18

7.3 Handhaving en controle	18
Versterk controle en sanctionering.....	18
7.4 Ondersteuning van erkende opleidingsscholen	18
8 Contact Unia & BADF.....	18

1 Doel

Dit advies op vraag van het Kabinet van Minister Beenders heeft tot doel de juridische, maatschappelijke en psychosociale implicaties van de wildgroei aan organisaties die niet-erkende assistentiehonden ten dienste stellen van personen met een handicap in België toe te lichten.

We leggen uit welke risico's deze situatie met zich meebrengt voor het toegangsrecht van erkende assistentiehonden, met name de toenemende verwarring en scepsis die door deze situatie wordt veroorzaakt. We gaan eveneens dieper in op de impact op personen met een handicap, de risico's van misbruik en de noodzaak van duidelijke regelgeving inzake (h)erkenning en identificatie van erkende assistentiehonden en van de organisaties die de honden opleiden.

Tot slot formuleren we een aantal beleidsaanbevelingen met als doel de rechten en veiligheid van personen met een handicap te versterken en om het toegangsrecht met een erkende assistentiehond tot publieke ruimtes blijvend te waarborgen.

Het is namelijk van essentieel belang dat personen met een handicap kunnen rekenen op een veilige en toegankelijke omgeving waarin hun erkende assistentiehond zonder hinder kan functioneren. Door duidelijke regelgeving, sensibilisering en handhaving kunnen we de legitimiteit van assistentiehonden versterken en de rechten van hun gebruikers waarborgen.

Dit advies wordt bezorgd aan:

- Rob BEENDERS, Federaal Minister van Personen met een handicap en Gelijke Kansen.
- Yves COPPIETERS, Waals Minister en Minister van de Franse Gemeenschap voor Gelijke Kansen
- Caroline GENNEZ, Vlaams Minister van Gelijke Kansen
- Lydia KLINKENBERG, Minister van de Duitstalige Gemeenschap voor Gelijke Kansen

Het wordt ook ter informatie bezorgd aan:

- Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH)
- NOOZO (Vlaamse adviesraad handicap)
- het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI)
- CCPH (Brusselse Raad voor personen met een handicap)
- CCWPSH (Conseil Consultatif Wallon des Personnes en Situation de Handicap)
- CCPH-FWB (Conseil Consultatif des Personnes Handicapées (CCPH) de la Fédération Wallonie-Bruxelles)
- Beirat für Menschen mit Beeinträchtigung (Duitstalige Gemeenschap)

2 Inleiding

Op 11 september 2025 hebben Unia en de Belgian Assistance Dog Federation (hierna: BADF) een ontmoeting gehad met het kabinet van Minister Beenders om deze problematiek toe te lichten. Er werd afgesproken dat Unia en BADF een advies zouden bezorgen.

Een assistentiehond is van onschatbare waarde voor mensen met een handicap. Hij vergroot de zelfstandigheid, de veiligheid en de levenskwaliteit van deze persoon. In België worden assistentiehonden op gewestelijk niveau erkend via een specifieke procedure, waarbij enkel honden die zijn opgeleid door

gemachtigde assistentiehondenscholen een officieel attest en daarmee ook toegangsrecht tot voor publiek bestemde plaatsen krijgen.

Toch groeit internationaal¹ en ook in België² de bezorgdheid over het toenemende aantal niet-erkende, nep- assistentiehonden en/of emotionele ondersteuningsdieren die worden voorgesteld als zijnde 'erkend'. De gebruikers van deze honden dwingen het toegangsrecht, al dan niet bewust, af. Dit heeft directe gevolgen voor personen met een handicap die afhankelijk zijn van een erkende assistentiehond voor hun dagelijkse functioneren.

De afgelopen jaren ontvingen Unia, BADF en de Cel Machtiging Assistentiehondenscholen in Vlaanderen³ (hierna: CELMA) meer en meer meldingen van erkende opleidingsscholen en van personen met een handicap met een assistentiehond over deze problematiek.

3 Overzicht aanbevelingen

Unia en de Belgian Assistance Dog Federation (BADF) doen volgende aanbevelingen aan de beleidsmakers:

- **Versterking van de regelgeving rond registratie en identificatie**
- **Sensibilisering van het brede publiek en personeel in openbare ruimtes**
- **Handhaving en controle**
- **Ondersteuning van erkende opleidingsscholen**

Een uitgebreide toelichting over deze aanbevelingen komt aan bod in punt 6.

4 Wettelijk kader toegangsrecht en erkenning

4.1 Wat is een assistentiehond?

Assistentiehonden worden opgeleid om personen met een handicap te helpen hun zelfstandigheid te behouden of te herwinnen. Assistentiehonden kunnen bepaalde specifieke taken uitvoeren en personen met een handicap in staat stellen om zelfstandig handelingen te verrichten die voor hen moeilijk of zelfs onmogelijk zijn zonder assistentiehond, waardoor deze mensen veel minder afhankelijk zijn van de hulp van anderen. Ze vergroten niet alleen de bewegingsvrijheid van personen met een handicap aanzienlijk, maar ook hun mogelijkheden tot sociale interactie en deelname aan het maatschappelijk leven op voet van gelijkheid met anderen. En dit zonder de veiligheid en gezondheid van anderen in gevaar te brengen, gezien hun opleiding en de regelmatige medische controle waaraan ze worden onderworpen.

¹ Bron: [Service Dog Fraud Impact White Paper](#)

² Bron: Meldingen bij Unia en klachten bij BADF en Machtiging Assistentiehondenscholen

³ Cel Machtiging Assistentiehondenscholen in Vlaanderen: <https://www.celma.be/>

De vaakst voorkomende categorieën van assistentiehonden zijn:

- geleidehonden voor personen met een visuele handicap;
- hoorhonden voor mensen met een auditieve handicap;
- hulphonden voor personen met een motorische handicap;
- meldhonden voor personen met vb. epilepsie of diabetes;
- autismehonden voor autistische personen
- assistentiehonden voor PTSD (post-traumatic stress disorder)

Daarnaast bestaan nog assistentiehonden die een opleiding hebben genoten om personen met een specifieke zorgvraag te ondersteunen. Een assistentiehond kan dus verschillende taken combineren.

Het gebruik van de algemene term ‘assistentiehond’ is te verkiezen boven enige andere term omdat deze wijst op de functionaliteit van de hond zonder onnodig de aard van de handicap te moeten meedelen aan derden.

Assistentiehonden worden als puppy geselecteerd op basis van specifieke testen. Ze worden vervolgens toevertrouwd aan een gastgezin dat zich engageert om de hond te begeleiden in de eerste stappen van de opleiding. Zodra ze ongeveer 24 maanden zijn start de intensieve opleiding in het erkende opleidingscentrum. Soms kiezen mensen ervoor om zelf hun assistentiehond als puppy te selecteren en zelf op te voeden. Ook zij moeten via de erkende opleidingsschool gaan om onder meer via groepstraining, testen en een examen een erkende assistentiehond en dus toegangsrecht te bekomen.

Eens de hond de nodige basiscommando's kent en het sociale en betrouwbaar karakter voldoende bewezen is, zal er gekeken worden aan welke persoon de hond kan worden toegewezen.

Er wordt met de trainers van de school bekeken of er een match is en of de persoon met een handicap nog bepaalde bijkomende noden heeft die kunnen worden opgelost door de hond bijkomende training en/of extra commando's aan te leren.

De assistentiehond is onlosmakelijk met de persoon met een handicap verbonden: ze zijn onafscheidelijk en vormen één geheel. De honden worden ook nauwgezet opgevolgd doorheen hun carrière en gaan na een aantal jaren dienst op welverdiend pensioen. De pensioenleeftijd is afhankelijk van hond tot hond maar de meeste assistentiehonden stoppen gemiddeld rond hun 10 jaar met werken.

Er zijn geen specifieke voorwaarden verbonden qua ras om erkend te worden als assistentiehond. Veelal wordt er gekozen voor Labrador Retrievers, Golden Retrievers, Duitse herdershonden maar ook Koningspoedels. De honden moeten makkelijk te trainen zijn, stabiel en werklustig zijn en vooral mens/baasgericht. Ook het formaat speelt een rol. Zo moet een blindengeleidehond groot genoeg zijn om zijn gebruiker te geleiden op straat⁴.

⁴ Vb. Stel dat er onverwacht een greppel is die de doorgang verspert, dan heeft de hond geleerd standvastig te weigeren om door te lopen (en zijn baas mee te nemen naar een veilige doorgang). Dit kan uiteraard alleen door een grotere, krachtige hond.

4.1.1.1 Aantal werkende én erkende assistentiehonden in België

Op basis van de cijfers van BADF voor 2024 weten we dat er **465 werkende assistentiehonden in België** (niet opgesplitst per gewest) zijn geregistreerd. Dit zijn dus assistentiehonden die zijn opgeleid door een school die lid is van BADF en die erkend is door ofwel ADI (Assistance Dog International) ofwel de IGDF (International Guide Dog Federation).

- 229 assistentiehonden die geen geleidehonden voor blinden/slechtzienden zijn (vb. hulphond, diabetes/epilepsiehond, autismehond, ...)
- 236 geleidehonden voor blinden/slechtzienden

CELMA, de Cel Machtiging Assistentiehondenscholen in Vlaanderen, bezorgde cijfers op basis van het aantal CELMA penningen die er in omloop waren in 2024. In **Vlaanderen** staan er **831 assistentiehonden geregistreerd**. Dit zijn de werkende assistentiehonden, maar ook de assistentiehonden in opleiding én assistentiehonden die door buitenlandse scholen (momenteel enkel Nederlandse scholen vb. KNGF Geleidehonden, Stichting BultersMekke) worden geplaatst in Vlaanderen en eveneens erkend zijn.

Voor Wallonië en Brussel beschikken we niet over cijfers omdat er geen register wordt bijgehouden zoals bij CELMA wel het geval is.

4.2 Hoe herken je anno 2026 een assistentiehond in België?

Erkende assistentiehonden kunnen normaal gezien gemakkelijk onderscheiden worden van andere honden aan de hand van enkele uiterlijke kenmerken:

- Het geel/blauwe jasje of gareel met daarop het logo van de erkende opleidingsschool en het logo van ADI (Assistance Dogs International) of van IGDF (International Guide Dog Federation). Voor blindengeleidehonden wordt vaak een wit gareel gebruikt waarop het logo van de erkende opleidingsschool is aangebracht. Er wordt werk gemaakt van een uniforme versie zoals bij de niet-blindengeleidehonden.
- Het identiteitspasje met daarop een foto van het baasje samen met de hond: hierop staat het logo/info van de opleidingsschool, het chipnummer van de hond en de geldigheidsdatum (één jaar). Voor honden in opleiding staat het gastgezin (zonder de hond) op de foto.
- Sommige opleidingsscholen geven bijkomend het ADI e-ID pasje. Dit wordt voornamelijk voorzien aan gebruikers die vaak of regelmatig reizen met hun assistentiehond. Aan de hand van een QR-code kan er worden nagegaan of de hond erkend is.

Specifiek voor Vlaanderen:

- de penning van CELMA die elk jaar vernieuwd wordt (op de penning staat het logo van CELMA en het huidige jaartal) en die de gebruiker ofwel aan de halsband van de hond moet bevestigen of steeds op zak hebben.
- het online register van CELMA: aan de hand van het chipnummer van de hond (zoals vermeld op het identiteitspasje) kan op de website worden opgezocht of de hond effectief erkend is door CELMA. Dit betekent dat de hond toegangsrecht heeft en dus een werkende, erkende assistentiehond is of een assistentiehond in opleiding.

Dit impliceert bijgevolg dat alle andere vormen van mogelijke herkenningmodaliteiten (zoals een zelfgemaakt hesje, een hesje zonder logo van ADI en/of IGDF, een zelfgemaakt identiteitspasje, ...) betekenen dat de honden in kwestie geen erkende assistentiehonden zijn. Sommige personen zijn echter

zeer behendig in het namaken van de huidige hesjes waardoor ook hier misbruik wordt vastgesteld door BADF.

4.3 Wetgeving inzake toegangsrecht

Het recht op toegang voor assistentiehonden raakt aan de grondrechten van personen met een handicap en wordt in die zin geregeld door verschillende algemene normen. Deze zijn te raadplegen in “Bijlage I”.

4.4 Europese normen voor assistentiehonden

Op Europees niveau ontwikkelt het CEN (European Committee for Standardization) normen om de toegang en herkenbaarheid van assistentiehonden te verbeteren⁵.

Deze normen zijn echter vrijwillig toe te passen documenten die richtlijnen, specificaties of eisen bevatten voor producten, diensten, processen of systemen. Ze worden ontwikkeld op basis van consensus en weerspiegelen de expertise van diverse belanghebbenden, zoals bedrijven, overheden, academici en middenveldorganisaties in Europa.

Een van de grootste uitdagingen voor het CEN en de assistentiehondengemeenschap blijft de noodzaak van formele Europese wetgeving die deze normen in de hele EU zou kunnen versterken en harmoniseren. Met dergelijke wetgeving zouden personen die afhankelijk zijn van assistentiehonden met minder belemmeringen en meer veiligheid kunnen leven, omdat assistentiehonden en hun begeleiders in alle lidstaten op dezelfde manier zouden worden erkend.

Een aantal van deze normen zijn reeds gepubliceerd. Het zal echter nog tot minstens 2027 duren voor alle normen gemaakt zijn. Vervolgens kan elke Europese lidstaat al dan niet beslissen deze normen in wetgeving om te zetten.

4.5 Erkenning van assistentiehonden in België

De erkenning van assistentiehonden is regionaal geregeld, wat leidt tot verschillen in definities, erkenningscriteria en controlemechanismen. Dit zorgt in België alleen al voor hiaten waardoor organisaties met eventuele malafide intenties zeer makkelijk kunnen functioneren en pretenderen dat ze assistentiehonden opleiden.

Anderzijds kan het ook zijn dat een organisatie een erkenning krijgt van de bevoegde overheid maar dat ze niet werken (of lijken te werken) volgens de standaarden van BADF/ADI.

⁵ [CEN Technical Bodies - CEN/TC 452](#)

4.5.1 Vlaanderen

In Vlaanderen worden de opleidingscentra erkend door de Cel Machtiging Assistentiehondenscholen⁶. De erkenning wordt geregeld in het Vlaams Decreet van 20/3/2009. De assistentiehondenscholen die de machtiging wensen te bekomen (of vernieuwen) moeten hiervoor een dossier samenstellen met specifiek bepaalde documenten aan CELMA.

Er zijn twee mogelijke procedures:

Mogelijkheid 1

- Vaccinatieschema van de honden. Minstens volgende vaccinaties dienen te worden uitgevoerd: rabiës, parvovirose (kattenziekte), kennelhoest (viraal en bacterieel), hondenziekte en leptospirese volgens de schema's vooropgesteld door de producerende firma. Dit vaccinatieschema dient te worden ondertekend door de (bedrijfs)dierenarts.
- Kopie van de Statuten zoals verschenen in het Staatsblad.
- Protocol voor het bijhouden van de schoolgegevens van de honden: geboortedatum, naam van de kweker, ras, geslacht, land van herkomst, stadium in de opleiding.
- Schema van de behandeling tegen endo- en ectoparasieten (wormen, vlooien, teken, ...) tijdens de opleiding en het advies daarna met vermelding van de producten en de frequentie van toediening. Dit schema moet ook ondertekend worden door de (bedrijfs)dierenarts.
- Protocol voor het onvruchtbaar maken van de honden. De voorkeur gaat uit naar sterilisatie/castratie tenzij medische tegenindicatie. Dit protocol dient ondertekend te worden door de (bedrijfs)dierenarts
- Overzicht van de opleiding:
 - Manier van selectie van de honden (inclusief gedragstest)
 - Trainingsschema van de honden
 - Matching hond-zorgvrager
 - Nazorg na overdracht en de organisatie van de nazorg bij een eventuele stopzetting van de assistentiehondenschool (inclusief manier van klachtenregistratie en opvolging)
- Protocol van de opvolging van de assistentiehonden bij aflevering.
 - Bewijs van 'relevante kennis van de specifieke doelgroep van het opleidingscentrum' (diploma's of attesten van de verantwoordelijke, relevante ervaring, ...).
 - Bewijs van 'relevante kennis i.v.m. assistentiehonden' (diploma's of attesten van de verantwoordelijke, relevante ervaring, namen van de trainers waarmee samengewerkt wordt, ...).
 - Een begeleidende brief die de aanvraag kadert.

Mogelijkheid 2:

- Bewijs van accreditatie bij een Europees erkende instantie: formulier ondertekend door de voorzitter van de ADEu/ADI/IGDF.

⁶ Oppericht bij decreet van 29/03/2013: https://etaamb.openjustice.be/nl/besluit-van-de-vlaamse-regering-van-29-maart-2013_n2013035383.html

Een assistentiehond die wordt/werd opgeleid door een door CELMA erkende opleidingsschool heeft *de facto* toegangsrecht. Dit toegangsrecht kan bovendien makkelijk gecontroleerd worden via het register dat beschikbaar is op de website van CELMA. Aan de hand van het chipnummer van de hond kan er worden opgezocht of de hond al dan niet erkend is als assistentiehond.

4.5.2 Wallonië

De erkenningsvoorwaarden voor het trainen van assistentiehonden vallen in Wallonië onder de bevoegdheid van AVIQ en zijn opgenomen in het Waals Wetboek van Sociale Zaken en Gezondheid, Tweede deel, Boek V, Titel VII, Hoofdstuk VI, artikelen 822 tot 831.

Om erkend te worden als instructeur of vereniging om assistentiehonden op te leiden moet voor AVIQ aan volgende voorwaarden worden voldaan:

1. als het een vereniging betreft, als doel hebben: het trainen van assistentiehonden in de zin van hoofdstuk 3 van titel II van boek IV van het tweede deel van het decreet en van dit hoofdstuk;
2. voldoen aan de wettelijke en reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op de toegankelijkheid voor personen met een handicap die worden begeleid door assistentiehonden in openbare instellingen en voorzieningen;
3. actieve ervaring hebben met het opleiden van assistentiehonden, waarbij deze ervaring wordt aangetoond door het aantal opleidingen dat in de afgelopen drie jaar is gegeven;
4. voorafgaand aan de opleiding een multidisciplinaire evaluatie (medisch, sociaal en technisch rapport) van de kandidaat-koper uitvoeren om zijn integratie en deelname aan het opleidingsproces van een assistentiehond te beoordelen;
5. een opleiding van minimaal zes maanden aan de toekomstige assistentiehond geven;
6. minstens één keer per jaar samen met de persoon aan wie de assistentiehond zal worden toevertrouwd en met de hond zelf een evaluatie van de gevolgde opleiding organiseren en, indien nodig, oplossingen voorstellen voor de aan de orde gestelde problemen.
7. Voor verenigingen en instructeurs voor assistentiehonden: lid zijn van een internationale coördinerende organisatie.

Het erkenningsformulier is opgenomen in het ministerieel besluit van 27 april 2010 tot vaststelling van het model van de erkenningsaanvraag. De erkenning is geldig voor een periode van maximaal 6 jaar. AVIQ stelt een lijst ter beschikking van de erkende opleidingsscholen zijnde de 'Lijst van erkende instellingen in het kader van de artikelen 327 tot 333 van het Waals decreet inzake sociale actie en gezondheidszorg en de artikelen 821 tot 831 van het Waals reglementair besluit inzake sociale actie en gezondheidszorg'.⁷

4.5.3 Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In Brussel zijn de geldende wetteksten verouderd. Volgens de geldende teksten, die moeten worden gewijzigd, is het de regering van de COCOM (Verenigd College) die de opleidingsscholen moet erkennen,

⁷ [Listes des structures agréées pour le dressage des chiens d'assistance](#)

maar in werkelijkheid zou dat Iriscare moeten zijn. Iriscare werkt momenteel aan een wijziging van de wetteksten.

Sinds de inwerkingtreding van het Brussels Wetboek inzake gelijkheid, non-discriminatie en bevordering van diversiteit, aangenomen bij gezamenlijk decreet en ordonnantie van 4 april 2024, is Vivalis bevoegd voor het luik betreffende de toegankelijkheid van assistentiehonden in voor het publiek toegankelijke plaatsen (artikelen 158 tot 160). Deze code vervangt de vroegere bepalingen van de ordonnantie van 18 december 2008, die nu grotendeels is ingetrokken. Enkele elementen uit deze ordonnantie blijven echter behouden.

Een aantal wijzingen en aandachtspunten:

- Erkenning (bijv. verlenging van de opleidingsduur,...)
- Klachtenprocedure
- Identificatie: het voorstel spitst toe op het idee van een “identiteitskaart”, met een door de minister vastgesteld model (cfr. Waalse Gewest). De naam “paspoort” is volgens BADF niet geschikt omdat dit verwarring kan veroorzaken met het Europese huisdierenpaspoort.

Unia en BADF worden geraadpleegd bij het voorontwerp van de hernieuwde ordonnantie.

4.5.4 Duitstalige Gemeenschap

In de Duitstalige Gemeenschap kan uitsluitend een persoon als trainer voor assistentiehonden worden erkend als die lid is van een vereniging die gecertificeerd is volgens de normen van een erkende internationale, Europese of nationale instantie voor assistentiehonden. Deze institutionele verbondenheid vormt de essentiële professionele voorwaarde voor het uitoefenen van de activiteit van trainer voor assistentiehonden.

De erkenning wordt verleend op basis van een schriftelijke aanvraag die wordt ingediend bij de bevoegde Dienststelle für Selbstbestimmtes Leben (DSL). De aanvraag moet gegevens bevatten over de persoon, de gecertificeerde vereniging en de bereidheid om de geschiktheidsproeven te organiseren, en moet worden aangevuld met de vereiste bewijsstukken. Na een formele controle door de DSL beslist de bevoegde minister van de Duitstalige Gemeenschap binnen een termijn van 45 dagen; bij gebrek aan een tijdige beslissing wordt de aanvraag geacht te zijn afgewezen. De erkenning wordt verleend voor een door de minister vastgestelde termijn van maximaal vijf jaar en kan op aanvraag worden verlengd.

Voor de verlenging van de erkenning binnen de Duitstalige Gemeenschap zijn met name bewijzen vereist van het aantal tot dusver opgeleide assistentiehonden en van het voortbestaan van de certificering van de vereniging. De minister trekt de erkenning in indien het lidmaatschap van de gecertificeerde vereniging eindigt of indien deze vereniging haar certificering verliest. Voorafgaand aan een intrekking is een hoorzittingsprocedure voorzien; de definitieve, gemotiveerde beslissing wordt formeel aan trainer voor assistentiehonden overhandigd.

5 Problematiek van niet-erkende assistentiehonden

De erkende opleidingsscholen werken momenteel met lange wachtlijsten. Deze kunnen oplopen tot zelfs vier jaar bij sommige erkende opleidingsscholen. Zij zijn volledig afhankelijk van giften en de hulp van vrijwilligers. Bovendien stellen zij de hond gratis ter beschikking van het baasje.

Het kostenplaatje van een volledig opgeleide en erkende assistentiehond in **België** is, anno 2025, 43.500 euro. Via het VAPH, voor **Vlaanderen**, kan de school, als de gebruiker dit aanvraagt een tegemoetkoming tot 28.000 euro ontvangen om zo de kost enigszins te drukken. Dit gebeurt onder strikte voorwaarden⁸. Het valt hierbij op dat sommige types assistentiehonden, waaronder de PTSD-assistentiehonden, die wel degelijk opgeleid zijn door een door CELMA erkende opleidingsschool, de facto niet in aanmerking komen voor enige tussenkomst.

In **Wallonië** kent AVIQ een forfaitaire tegemoetkoming toe in de aankoop- en opleidingskosten van de assistentiehond, alsook in de opleidingskosten van de aanvrager. Deze tegemoetkoming is beperkt tot 7.500 euro. De betaling van de tussenkomst door AVIQ gebeurt na ontvangst van een positief follow-up rapport opgesteld door een erkende instructeur of vereniging, 3 maanden na de datum waarop de hond ter beschikking werd gesteld van de persoon met een handicap.

In **Brussel** is er een financiering voorzien in het kader van individuele steun aan personen met een handicap. (cfr. nomenclatuur: 2500 euro uitsluitend voor blindengeleidehonden) Het is wel mogelijk hier een afwijking op te vragen.

Binnen **de Duitstalige Gemeenschap** wordt het trainingstraject evenals de medische verzorging van het assistentiedier gesubsidieerd. Voor het trainingstraject kan de opleidende vereniging eenmaal een subsidie van 10 000 euro ontvangen. Daartoe dient zij een aanvraag met de vereiste bewijsstukken in bij de DSL. De DSL onderzoekt de volledige aanvraag en bezorgt binnen 30 dagen een advies aan de minister; de minister beslist binnen een bijkomende termijn van 30 dagen over de toekenning van de subsidie. Bij gebrek aan een tijdige beslissing wordt de aanvraag geacht te zijn afgewezen.

Door de lange wachtlijsten kloppen veel personen met een handicap dan ook aan bij een niet-erkende organisatie om sneller een “hulphond” te bekomen. Het kan eveneens gebeuren dat een bepaalde persoon niet in aanmerking komt bij een erkende opleidingsschool (o.w. van bijvoorbeeld vraagtekens rond het dierenwelzijn, de fysieke en/of psychische mogelijkheden van de persoon om zorg te bieden aan de hond, huisvesting, werkaanbod van de hond, ...) en vervolgens via een niet-erkende organisatie alsnog een poging waagt voor een “hulphond”.

Bij deze niet-erkende organisaties wordt vaak een beperkte opleiding voorzien die niet altijd beantwoordt aan de internationaal geldende standaarden en kwaliteitsvereisten. De persoon in kwestie betaalt hier erg veel voor, en heeft de hond bovendien geen wettelijk toegangsrecht in België. Toch claimen erg veel van deze organisaties wél het recht op toegang en trainen ze zelfs in grote winkelketens, ziekenhuizen en/of supermarkten.

Momenteel zien we een wildgroei aan scholen, trainers, organisaties, ... die in pikken op het feit dat er wachtlijsten bestaan en die personen met een handicap misleiden door hen op korte termijn een assistentiehond aan te bieden. Hiervoor rekenen ze een hoog bedrag aan (dit varieert van organisatie tot organisatie) waardoor de assistentiehond geen noodzakelijk hulpmiddel maar een verdienmodel zonder enige kwaliteitsgaranties wordt.

⁸ [Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de criteria, voorwaarden en refertebedragen van de tussenkomsten in de individuele materiële bijstand voor de sociale integratie van personen met een handicap art.7 °12](#)

De stijgende populariteit van assistentiehonden heeft geleid tot een verwatering van het publieke beeld van wat een erkende assistentiehond is. Wanneer niet-getrainde honden herkenbare hesjes dragen, wordt het visuele onderscheid tussen erkende en niet-erkende assistentiehonden ondermijnd. Hierdoor ontstaat verwarring en scepsis bij het brede publiek en bij personeel in openbare ruimtes.

Een recent rapport⁹ van Assistance Dogs International (ADI) en International Guide Dog Federation (IDGF) bevestigt dit. Zij voerden een enquête uit bij meer dan 1000 assistentiehondengebruikers verspreid over 20 landen. In de enquête gaf meer dan de helft (65%) van de respondenten aan dat zij te maken kregen met scepsis over de legitimiteit van hun hond als assistentiehond. De meerderheid van hen (81%) is van mening dat dit het gevolg is van de toename van niet-erkende assistentiehonden en/of emotionele ondersteuningsdieren. Ongetrainde of onvoldoende getrainde assistentiehonden veroorzaken vaak overlast voor legitieme assistentiehondengebruikers en dragen bovendien bij aan negatieve ervaringen in publieke ruimtes. Meer dan de helft van de respondenten (58%) geeft aan dat ze te maken hebben gehad met ongewenst en agressief gedrag (zoals bijten, uitvallen, snauwen) door ongetrainde assistentiehonden, waardoor zijzelf en hun hond niet veilig konden werken.

5.1.1 Nep-assistentiehonden

Nep-assistentiehonden zijn huisdieren die door hun eigenaar worden voorgesteld als assistentiehond, vaak met behulp van valse identificatie zoals nepharnasjes/vestjes of online gekochte certificaten.

5.1.2 Emotionele ondersteuningsdieren

Onder de noemer niet-erkende assistentiehonden worden eveneens de emotionele ondersteuningsdieren gerekend, ook bekend als ESA of ESD. ('Emotional Support Animal/Dog')

Deze dieren bieden emotionele steun en comfort aan mensen met psychische en/of emotionele problemen, zoals angststoornissen, depressie of eenzaamheid. In tegenstelling tot assistentiehonden voert een ESA/ESD geen specifieke taken uit zoals bijvoorbeeld het openen van deuren, waarschuwen bij medische noodsituaties, ... Hun kracht zit in hun aanwezigheid en affectie.

Kenmerken van een emotioneel ondersteuningsdier:

- Er wordt geen taakgerichte training voorzien: deze dieren zijn niet professioneel opgeleid om specifieke handelingen uit te voeren.
- Ze hebben voornamelijk therapeutische waarde: ze bieden rust, gezelschap en kunnen stress verminderen.
- Ze hebben geen wettelijk toegangsrecht tot openbare plaatsen zoals winkels, scholen, restaurants, ziekenhuizen, ...

In België bestaat er geen officiële erkenning of wettelijk kader voor ESA/ESD. Er bestaan wel organisaties die trajecten aanbieden waarbij mensen hun eigen hond kunnen opleiden tot een buddyhond of emotionele ondersteuningshond.

⁹ [Paws for Access Report - prelim.pdf](#)

Overzicht verschil tussen een assistentiehond en emotioneel ondersteuningsdier

Eigenschap	Assistentiehond	Emotioneel ondersteuningsdier (ESA/ESD)
Training	Professionele training voor specifieke taken	Geen taakgerichte training
Erkenning	Wettelijk erkend	Niet wettelijk erkend in België
Toegangsrecht	Ja, wettelijk beschermd	Nee, tenzij toegelaten door eigenaar
Doelgroep	Personen met handicap	Personen met psychische/emotionele klachten die niet noodzakelijk een handicap zijn of inhouden
Kosten	Worden gratis ter beschikking gesteld van de PMH door de leden van BADF. Mogelijkheid tot tegemoetkoming via overheid.	Eigen middelen en geen officiële tegemoetkoming.
Welzijn & gezondheid van de hond	Het welzijn en de gezondheid van de hond staat voorop. Ze worden medisch gescreend en bij twijfel worden ze uitgesloten van verdere opleiding. De honden gaan ook op pensioen zodra de taken niet meer uitvoerbaar zijn.	Elke hond komt in aanmerking. De honden worden vaak niet opgevolgd. Er bestaat niet zoiets als een pensioen voor deze honden.

6 Impact op personen met een handicap¹⁰

6.1 Onvoldoende rechtszekerheid

De erkenning van assistentiehonden is in België op gewestelijk niveau geregeld wat leidt tot verschillen in definities, erkenningscriteria en controlemechanismen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat aanbieders van goederen en diensten, werkgevers, ... zelf nauwelijks weten of een assistentiehond al dan niet toegangsrecht heeft.

Dit leidt ook tot absurde situaties waarbij Unia het toegangsrecht van personen met een handicap met een erkende assistentiehond in bepaalde individuele dossiers moet gaan verdedigen bij bijvoorbeeld een bepaalde winkelketen terwijl er op sociale media legio filmpjes en foto's circuleren van niet-erkende opleidingsscholen die met hun honden gaan trainen zonder enig recht op toegang.

¹⁰ De aangehaalde voorbeelden in dit hoofdstuk werden volledig geanonimiseerd (XXX). Op aanvraag kan Unia/BADF wel info geven over de betreffende organisaties. Bijkomende getuigenissen kunnen eveneens op aanvraag bekomen worden.

Bovendien kan Unia personen met een handicap met een niet-erkende assistentiehond niet ondersteunen bij een weigering tot toegang omdat de rechtspersoon die geweigerd heeft volledig in zijn/haar recht is.

Voorbeeld dossier ontvangen bij Unia op 01/09/2025:

Melder wordt met 2 (!) assistentiehonden geweigerd op de werkvloer. Bij verdere navraag blijken de honden geen enkele erkenning in België te hebben. Unia kan deze persoon, die wel degelijk een handicap heeft, niet verder ondersteunen. De honden hebben namelijk geen toegangsrecht.

Voorbeeld klacht ontvangen bij CELMA op 06/09/2024 over XXX:

“Kan u mij advies geven of FOD XXX op basis van een wettelijke bepaling de hond van een niet erkende organisatie mag geweigerd worden in onze gebouwen. Graag uw advies, XXX”

6.2 Misbruik van personen met een handicap

Niet-erkende organisaties bieden honden aan als assistentiehond zonder wettelijke erkenning en/of enige kwaliteitsgarantie (medisch/opleiding/gedrag/nazorg). Vaak verwijzen ze hiervoor op hun websites naar de term ‘hulphonden’ of ‘buddyhonden’. De term ‘assistentiehond’ is niet wettelijk beschermd waardoor de gebruiker/kandidaat misleid kan worden.

Ze hanteren bovendien vaak buitensporige tarieven voor hun diensten. Personen met een handicap worden hierbij misleid door contracten waarin bijvoorbeeld wordt vermeld dat de organisatie “in aanvraag is voor erkenning”, wat de indruk wekt dat de opleiding officieel is. Na ondertekening blijkt de hond echter niet erkend, en dus niet wettelijk beschermd.

Als het volledige bedrag niet wordt betaald, eisen sommige organisaties de hond terug totdat de schuld is vereffend. Dit zet mensen met een handicap, die zich vaak al in een kwetsbare financiële positie bevinden, onder zware druk. Uit wanhoop starten zij inzamelacties om de kosten te dekken, zonder te beseffen dat de hond geen recht heeft op toegang tot openbare plaatsen.

Sommige niet-erkende organisaties hebben soms jaren een aanvraag tot erkenning bij bijvoorbeeld CELMA lopen maar nemen nadien geen verdere stappen om de aanvraag te finaliseren.

In een voorstel van resolutie uit 2023 wordt verwezen naar een schriftelijk vraag uit 2023¹¹ van een Vlaams parlementslid aan toenmalig minister van Welzijn Wouter Beke. Uit het antwoord van de toenmalige minister blijkt dat er uiteenlopende redenen zijn waarom er geen toekenning is gegeven door CELMA bij een eerste aanvraag om erkend te worden als gemachtigde assistentiehondenschool.

Argumenten die meerdere malen terugkomen, zijn:

- bedenkingen bij het bewijs van kennis over het opleiden van assistentiehonden;
- bedenkingen bij de kennis over de doelgroep;
- gebrek aan nazorg bij eventuele stopzetting van de activiteiten;
- bedenkingen bij de matching tussen de hond en de zorgvrager.

¹¹ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 521 aan minister van Welzijn Wouter Beke over Assistentiehonden - Aanvraag Cel Machtiging Assistentiehondenscholen

Unia en BADF worden geraadpleegd over het voorontwerp van de nieuwe verordening.

Voorbeeld klacht bij CELMA op 19/12/2024 over XXX:

“Totaal onbekend ben ik in het verhaal gestapt in de hoop een hulphond te hebben. Mensen raadde mij XXX aan en dat leek ook veelbelovend. Ik ben erin gestapt maar snel bleek aan de hand van de trainingen dat daar maar Rare zaken aan de hand waren. Ik heb mezelf gepauzeerd en nadien gestopt en gevraagd of ik mijn geld kon terugkrijgen omdat ik elke maand €405 moest betalen.

Ik sta met mijn rug tegen de muur want mij terugbetalen doen ze niet. En het blijkt dat de persoon die de trainingen geeft ook geen opleidingen heeft ervoor. Deze persoon heeft mijn hond ook benadeeld. Ik weet niet wat ik kan doen maar ik wil niet dat ze nog meer slachtoffers maken. Ze leren ook de honden echt aan in hun cursus en moedigen de mensen ook aan om hun niet erkende honden ze te nemen naar winkels en ziekenhuizen. Ik heb dit nooit toegelaten omdat ik dat niet fair vond. Ik ben zeker €3000 al kwijt. En de organisatie dekt zich in en steekt zijn hoofd in de grond. Ik voel mij echt in de steek gelaten. En zeker omdat ze goed genoeg wisten dat ik invalide was, niet veel verdiende en eigenlijk zo'n hond best nodig had. Ik stuur naar jullie omdat jullie misschien de wetgevingen daar rond kennen.. en omdat ik helemaal niet meer weet wat doen. Het geld dat ik kwijt ben zou ik kunnen gebruiken om mijn hond weer op haar plooi te krijgen.”

6.3 Toegangsrecht onder druk

Het gedrag van niet-erkende of slecht opgeleide honden leidt regelmatig tot incidenten in publieke ruimtes. Wanneer dit gedrag ten onrechte wordt toegeschreven aan erkende assistentiehonden, ondervinden gebruikers van erkende honden toenemend wantrouwen, weigeringen en dus discriminatie. Sommige ondernemers kiezen ervoor om alle honden te weren, inclusief erkende assistentiehonden, wat resulteert in uitsluiting van personen met een handicap.

Dit ondermijnt het wettelijk toegangsrecht dat door organisaties zoals Unia, BADF en andere belangenbehartigers jarenlang is verdedigd en wettelijk werd verankerd door de beleidsmakers.

Voorbeeld melding 17/05/2025 ontvangen bij Unia over XXX:

“Via Instagram zag ik dat er een zogenaamde hulphond werd toegelaten tot de diabetesafdeling van het XXX. Deze hond is echter in opleiding bij XXX. Een school die niet erkend is door Celma. Deze niet erkende honden zijn een last voor onze erkende honden omdat ze vaak niet goed zijn opgeleid. Met gevolg dat instanties uiteindelijk alle hulphonden weigeren.”

6.4 Risico's op vlak van veiligheid en hygiëne

Honden die onvoldoende of niet professioneel zijn opgeleid, kunnen agressief gedrag vertonen tegenover erkende assistentiehonden. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties en zelfs trauma's bij de erkende honden. Ook de zogenaamde “emotionele ondersteuningsdieren” - vaak kleinere honden die letterlijk gedragen worden en bedoeld zijn om emotionele steun te bieden - vormen een risico. In het buitenland worden steeds vaker bijtincidenten gemeld waarbij dergelijke honden betrokken zijn.

Deze situaties brengen niet alleen de veiligheid van erkende assistentiehonden in gevaar, maar ook die van hun gebruikers. Onvoldoende of niet-getrainde honden die niet voldoen aan gedrags- en hygiënenormen kunnen overlast veroorzaken op plaatsen waar hygiëne bijzonder belangrijk is zoals ziekenhuizen.

Voorbeeld klacht 22/03/2025 ontvangen bij CELMA over XXX:

“Ik wilde u graag informeren dat ik meermaals honden van XXX ben tegengekomen die in zowel winkels, scholen als openbaarvervoer toegang bevelen omdat ze "assistentiehonden" zijn. Zoals u wel weet is XXX geen erkende organisatie, maar doen de leden van deze organisatie zich wel zo voor. Ik heb al meermaals een hond van de XXX reactief gedrag zien vertonen naar een effectief erkende assistentiehond. Het ziet er naar uit dat niet genoeg mensen op de hoogte zijn hoe men een "echte" assistentiehond herkent, waardoor honden zoals deze toegang krijgen en een slechte naam creëren voor andere assistentiehonden. Ik heb het al een aantal keer genegeerd, maar genoeg is genoeg. Dit in combinatie met de onethische manieren waarmee ze in XXX de slag gaan baart mij heel wat zorgen...”

7 Aanbevelingen

7.1 Versterking van regelgeving rond registratie en identificatie

Veranker een **uniforme definitie van ‘assistentiehond’ die wettelijk beschermd** is in de verschillende gewestelijke wetgevingen.¹² België kan hier een pioniersrol opnemen door een geharmoniseerde wetgeving en afstemming tussen de betrokken beleidsniveaus (o.m. handhaving, sanctionering enz.) te voorzien.

Veranker een **uniforme omschrijving van de voorwaarden voor een kwalitatieve opleiding** van de assistentiehond in de verschillende gewestelijke wetgevingen volgens de ADI¹³ of IGDF¹⁴ standaarden.

Veranker een **uniforme erkenningsprocedure** in de verschillende gewestelijke wetgevingen: voorzie ondersteuning bij de accreditatie van organisaties voor assistentiehonden

Veranker een **uniforme omschrijving hoe een erkende assistentiehond herkent** kan worden in de verschillende gewestelijke wetgevingen:

- door het gebruik van een **nationaal erkend, uniform hesje/gareel** te verplichten
- het gebruik van een **uniforme penning** naar voorbeeld van CELMA (jaarlijkse vernieuwing, logo, moeilijk na te maken)
- implementeer een **digitale, uniforme identificatiekaart**, naar analogie of in overeenstemming met degene die ontworpen werd en reeds in gebruik is bij ADI¹⁵ voor alle erkende organisaties om fraude en misbruik tegen te gaan. Het aanbieden van een niet-digitaal alternatief moet eveneens mogelijk blijven.

Voorzie een **nationaal register voor de registratie van de erkende assistentiehonden** in heel België naar voorbeeld van het systeem dat CELMA vandaag al in Vlaanderen gebruikt. Dit register kan in heel België vrij

¹² Het afwachten van een verdere harmonisering van Europese normen zodoende deze vervolgens in nationale wetgeving te verankeren brengt risico's met zich mee. Dit werkt de huidige problematiek namelijk alleen maar verder in de hand: de groep niet-erkende scholen en dus niet-erkende ‘assistentiehonden’ zal alleen maar verder toenemen.

¹³ https://assistedogsinternational.org/clientuploads/Paws_For_Access/Paws_for_Access_Report_-_prelim.pdf

¹⁴ [2024 Summary of IGDF Standards - overview](#)

¹⁵ [ADI Launches Digital ID - Assistance Dogs International](#)

geraadpleegd worden zonder risico op een inbreuk op de Gegevensbescherming aangezien enkel het chipnummer van de erkende assistentiehond moet ingevoerd worden.

7.2 Sensibiliseren en informeren

Sensibiliseer/informeer via campagnes over de erkenning, herkenning en de rechten van assistentiehonden door:

- **duidelijke en betrouwbare informatie** te voorzien voor personen met een handicap die een assistentiehond wensen.
- **campagnes** te ondersteunen die het onderscheid tussen erkende en niet-erkende assistentiehonden duidelijk maken.
- in te zetten op **opleidingen voor en sensibilisering van personeel** in publieke instellingen en private ondernemingen over de rechten van gebruikers van erkende assistentiehonden.

7.3 Handhaving en controle

Versterk controle en sanctionering van frauduleuze praktijken en misleidende organisaties:

- voorzie een **interfederaal meldpunt** waar burgers, handelaars en/of politiepersoneel potentieel misbruik kunnen melden.
- **verruim de bevoegdheden** van de machtigingsorganismen¹⁶ om proactief en preventief toe te zien dat assistentiehonden worden opgeleid volgens de ADI/IGDF standaarden zodat zij kunnen optreden bij een melding van potentieel misbruik.
- **veranker in de gefedereerde wetgeving** dat niet-erkende organisaties in al hun advertenties en/of posts op sociale media steeds een **waarschuwing** op nemen dat hun honden niet erkend zijn en dus geen toegangsrecht hebben. **Het voorgestelde interfederale meldpunt kan hieromtrent meldingen ontvangen.**
- **voorzie sancties** voor organisaties die misleidend te werk gaan en voor personen wanneer die hun hond bewust voordoen als erkende assistentiehond (nep-assistentiehond).

7.4 Ondersteuning van erkende opleidingsscholen

Ondersteun erkende opleidingsscholen door middel van stabiele en structurele financiering zodat deze voldoende middelen hebben om wachtlijsten in te perken.

Stimuleer **internationale samenwerking met ADI en IGDF** voor uitwisseling van goede praktijken uit andere landen.

8 Contact Unia & BADF

Unia:

¹⁶ CELMA, AVIQ, Iriscare

(NL) Jill Ranquin: jill.ranquin@unia.be (02 212 3093)

(FR) Carole Van Basselaere: carole.vanbasselaere@unia.be

Belgian Assistance Dog Federation

(NL) Mark Van Gelder: info@badf.be

**Interfederaal centrum voor gelijke kansen
en bestrijding van discriminatie en racisme**

Victor Hortaplein 40 • 1060 Sint-Gillis
T+32(0)2 212 30 00

www.unia.be

Belgian Assistance Dog Federation

Kerkstraat 64 b3 • 1050 Elsene

www.badf.be/contact/

